

VẬN DỤNG TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ “BỒI DƯỠNG THỂ HỆ CÁCH MẠNG CHO ĐỜI SAU” TRONG GIÁO DỤC THANH NIÊN VIỆT NAM HIỆN NAY

ThS ĐỖ ĐÔNG CHINH -CN NGUYỄN XUÂN MẠNH

Khoa KHXH&NV, Trường Sĩ quan Thông tin

Trong cuộc đời hoạt động cách mạng của mình, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn quan tâm đặc biệt và dành nhiều thời gian, công sức trong việc bồi dưỡng, giáo dục, rèn luyện thể hệ thanh niên Việt Nam. Người coi đó là vấn đề rất quan trọng và cần thiết trong sự nghiệp đấu tranh giải phóng dân tộc, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Tư tưởng Hồ Chí Minh về bồi dưỡng thể hệ cách mạng cho đời sau là ánh sáng soi đường, định hướng cho công tác bồi dưỡng, giáo dục và rèn luyện thanh niên Việt Nam của Đảng, Nhà nước ta hiện nay.

1. Tư tưởng của Chủ tịch Hồ Chí Minh về “Bồi dưỡng thể hệ cách mạng cho đời sau”

Trong bản Di chúc lịch sử của Chủ tịch Hồ Chí Minh có đoạn viết: “Đoàn viên và thanh niên ta nói chung là tốt, mọi việc đều hăng hái xung phong, không ngại khó khăn, có chí tiến thủ. Đảng cần phải chăm lo giáo dục đạo đức cách mạng cho họ, đào tạo họ thành những người thừa kế xây dựng chủ nghĩa xã hội vừa “hồng”, vừa “chuyên”. Đó vừa là lời căn dặn, đồng thời cũng thể hiện niềm tin yêu, hi vọng vào sự đóng góp của thế hệ trẻ đối với tương lai tươi sáng của dân tộc.

Người nhấn mạnh: “Thanh niên là người chủ tương lai của nước nhà... Nước nhà thịnh hay suy, yếu hay mạnh một phần lớn là do các thanh niên”⁽¹⁾. Hồ Chí Minh cho rằng, với sức mạnh của lực lượng đông đảo thanh niên trong xã hội thì có thể làm bất kỳ việc gì cũng thành công, miễn là có mục đích trong sáng, biết đoàn kết và có quyết tâm cao: “Không có việc gì khó, chỉ sợ lòng không bền, đào núi và lấp biển, quyết chí ắt làm nên”. Người ví, thanh niên là mùa xuân của xã hội: “Một năm khởi đầu từ mùa Xuân. Một đời khởi đầu từ tuổi trẻ. Tuổi trẻ là mùa xuân của xã hội”⁽²⁾. Trong cuộc kháng chiến chống Mỹ, Người khẳng định: “Với một thể hệ

thanh niên hăng hái và kiên cường, chúng ta nhất định thành công trong sự nghiệp bảo vệ miền Bắc, giải phóng miền Nam, thống nhất Tổ quốc”⁽³⁾.

Người luôn coi trọng giáo dục và đào tạo thanh niên có đạo đức, tri thức văn hoá, khoa học kỹ thuật giỏi, gắn học tập với lao động sản xuất, lý luận đi đôi với thực hành, cần cù đi với tiết kiệm. Song song với việc học lý luận chính trị thì thanh niên phải được học văn hóa và học kỹ thuật, Chủ tịch Hồ Chí Minh cho rằng: “Đại học thì cần kết hợp lý luận khoa học với thực hành, ra sức học tập lý luận và khoa học tiên tiến của các nước bạn, kết hợp với thực tiễn của nước ta, để thiết thực giúp ích cho công cuộc xây dựng nước nhà. Trung học thì cần đảm bảo cho học trò những tri thức phổ thông chắc chắn, thiết thực, thích hợp với nhu cầu và tiền đề xây dựng nước nhà, bỏ những phần nào không cần thiết cho đời sống thực tế. Tiểu học thì cần giáo dục các cháu thiếu nhi: yêu Tổ quốc, yêu nhân dân, yêu lao động, yêu khoa học, trọng của công”. Đó là một nền giáo dục làm phát triển hoàn toàn những năng lực sẵn có của thanh niên; làm cho họ trở thành những công dân dũng cảm, cán bộ gương mẫu, người chủ xứng đáng của đất nước. Bên cạnh đó, Người còn quan tâm đến bồi dưỡng, rèn luyện thể chất cho thế hệ trẻ Việt Nam. Theo Người, việc giữ gìn dân chủ, xây dựng nước nhà, thực hiện đời sống mới... tất cả đều phải có sức khỏe thì mới thành công. Bởi vì, “Mỗi một người dân yếu ớt, tức là cả nước yếu ớt, mỗi một người dân mạnh khỏe, tức là cả nước mạnh khỏe”⁽⁴⁾. Để có được thân thể cường tráng cần thường xuyên hăng hái, tích cực rèn luyện thể dục, thể thao.

Nhưng ai là người đào tạo, bồi dưỡng thanh niên? Người chỉ rõ, cần phải tăng cường sự lãnh đạo, chỉ đạo của Đảng và Nhà nước, sự tổ chức phối hợp của nhiều lực lượng và toàn xã hội. Đặc

biệt là vai trò to lớn của gia đình, nhà trường và các tổ chức đoàn thể, nhất là Đoàn Thanh niên. Người viết: "Trường học, gia đình và đoàn thể thanh niên cần phải chú ý đến giáo dục tư tưởng, thái độ hoạt động và sinh hoạt hàng ngày của thanh niên để kịp thời khuyến khích, uốn nắn và sửa chữa". Trong những nội dung ấy, Hồ Chí Minh luôn quan tâm đặc biệt tới việc tu dưỡng rèn luyện đạo đức cách mạng cho thanh niên: "đạo đức là gốc của người cách mạng". Ngoài ra, tự bản thân thanh niên cần phải hăng hái học tập, nội dung quan trọng cần học tập đó là học lý luận của chủ nghĩa Mác - Lênin. Vì có nhận thức đúng đắn thì thực hành hoạt động cách mạng mới thành công.

Tư tưởng của Chủ tịch Hồ Chí Minh về bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau, vừa thể hiện tình yêu thương và niềm tin tưởng của Người đối với thanh niên, đồng thời cũng cho thấy tư duy biện chứng và tầm nhìn chiến lược của Người trong việc xem xét, đánh giá vai trò của thanh niên đối với sự nghiệp cách mạng của đất nước.

2. Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh trong giáo dục thanh niên Việt Nam hiện nay

Thấm nhuần những giá trị cốt lõi và thực hiện đúng đắn theo tư tưởng của Chủ tịch Hồ Chí Minh về bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau, lớp lớp thanh niên Việt Nam đã và đang chứng tỏ bản lĩnh, sức trẻ, sự sáng tạo và tinh thần dám nghĩ, dám làm, đoàn kết, quyết tâm, mưu trí, dũng cảm, tu dưỡng, học tập và rèn luyện mọi mặt, tích cực vận dụng những thành tựu của cuộc cách mạng 4.0 trong lao động sản xuất, để cùng với toàn Đảng, toàn dân và toàn quân tiếp tục thực hiện công cuộc đổi mới, nhằm xây dựng một nước Việt Nam dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh.

Tuy nhiên, hiện nay một bộ phận thanh niên trong xã hội còn ngại học tập, thiếu chủ động trong tự tu dưỡng, rèn luyện, lối sống thực dụng, có biểu hiện lệch lạc về nhận thức, bản lĩnh chính trị non kém, dao động về lập trường tư tưởng, thờ ơ với những vấn đề chính trị - xã hội, dễ bị kích động, lôi kéo tham gia các hoạt động trái pháp luật. Bên cạnh đó, âm mưu thủ đoạn của các thế lực phản động ngày càng tinh vi hơn, chúng tìm mọi cách tiếp cận, mua chuộc thanh niên nhằm chống phá Đảng, Nhà nước ta. Điều đó đã và đang tác động xấu đến ý chí phấn đấu của thanh niên, giảm sút niềm tin, phai nhạt lý tưởng cộng sản, sống dựa dẫm, ỷ lại người khác, thiếu trách nhiệm với gia đình, cộng đồng xã hội, sa vào các tệ nạn xã hội,... từ thực tế trên chúng ta cần:

Một là, quan tâm chăm lo giáo dục tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống cho thanh niên; tạo mọi điều kiện cho thanh niên phát triển toàn diện.

Ngay từ khi thành lập, Đảng Cộng sản Việt Nam và Chủ tịch Hồ Chí Minh đã có quan điểm đúng đắn, sáng tạo về chăm lo giáo dục toàn diện đối với thanh niên, trong đó phẩm chất chính trị, đạo đức, lối sống của thanh niên được đề cao. Đặc biệt coi trọng giáo dục về phẩm chất chính trị, đạo đức cách mạng, lối sống xã hội chủ nghĩa; giáo dục truyền thống cách mạng vẻ vang của Đảng, của dân tộc, của các tổ chức xã hội; xây dựng cho họ tinh thần đoàn kết cộng đồng, rèn luyện ý chí tự lực tự cường, khát vọng vươn lên làm chủ khoa học kỹ thuật hiện đại, chiếm lĩnh đỉnh cao trí tuệ, không cam chịu nghèo nàn lạc hậu; giáo dục tinh thần xung kích, tình nguyện vì cuộc sống cộng đồng và sự phồn vinh của đất nước. Giáo dục cho thanh niên tinh thần yêu lao động, biết quý trọng sức lao động, biết rõ quyền lợi và nghĩa vụ công dân, sẵn sàng cống hiến và hưởng thụ chính đáng, chống lối sống thực dụng; có ý thức phát huy các giá trị đạo đức truyền thống, nếp sống văn minh, sinh hoạt lành mạnh, giữ vững thuần phong mỹ tục của dân tộc, dòng họ, gia đình, kiên quyết đấu tranh chống thói ích kỷ, chủ nghĩa cá nhân, coi thường kỷ luật, chà đạp lên luân thường đạo lý nhân sinh; nâng cao nhận thức và định hướng hành động cho thanh niên trong đấu tranh phòng, chống các tệ nạn xã hội. Giáo dục tinh thần tự giác chấp hành pháp luật và ý thức trách nhiệm công dân. Giáo dục tinh thần cảnh giác cách mạng, sẵn sàng tham gia có trách nhiệm cao, tinh thần tự giác trong xây dựng nền quốc phòng toàn dân, xây dựng lực lượng vũ trang nhân dân, bảo vệ Tổ quốc xã hội chủ nghĩa.

Vì vậy, cần đổi mới toàn diện nội dung và hình thức giáo dục, tạo cơ hội cho mọi thanh niên được học tập, rèn luyện nâng cao trình độ tri thức và kỹ năng, nâng cao chất lượng lao động trẻ, giải quyết việc làm, tăng thu nhập và cải thiện đời sống cho thanh niên. Coi trọng hơn nữa việc trọng dụng tài năng trẻ, tạo bước chuyển có tính đột phá trong bố trí và sử dụng cán bộ trẻ trên tất cả các lĩnh vực. Tuyên truyền, giáo dục lập trường tư tưởng, đạo đức, lối sống cho thanh niên qua các phương tiện truyền thông. Cần đặc biệt chú ý đến việc định hướng chính trị cho thanh niên thông qua việc tuyên truyền, phổ biến những tài liệu, bài viết về đấu tranh tư tưởng trên các phương tiện truyền thông và mạng xã hội. Các tổ chức Đoàn cần tiếp tục đẩy mạnh phong trào "Học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh"; tích cực nêu gương người tốt việc tốt để kịp thời lan tỏa những giá trị tốt đẹp về đạo đức cách mạng, lối sống mới - xã hội chủ nghĩa cho thanh niên noi theo.

Hai là, phát huy vai trò của các tổ chức Đảng, cơ quan quản lý Nhà nước, Mặt trận Tổ quốc Việt

Nam, đoàn thể nhân dân, gia đình và cộng đồng xã hội trong giáo dục, rèn luyện thanh niên Việt Nam trưởng thành, lớn mạnh.

Các tổ chức Đảng cần tiếp tục quan tâm, nâng cao nhận thức của cấp ủy Đảng các cấp về vị trí, vai trò và tầm quan trọng của công tác thanh niên; tiếp tục đổi mới nội dung, phương thức giáo dục mục tiêu, lý tưởng, đạo đức, lối sống, về truyền thống lịch sử, cách mạng cho thanh niên; xây dựng thể hệ thanh niên có trí tuệ, giàu lòng yêu nước, tích cực học tập, tâm huyết với nghề nghiệp, có ý thức trách nhiệm với bản thân, gia đình và xã hội. Bên cạnh đó, cần xây dựng môi trường lành mạnh, chăm lo tạo điều kiện thuận lợi để thanh niên có nhiều cơ hội cống hiến, phấn đấu vươn lên; nâng cao đời sống vật chất và tinh thần, phát triển toàn diện, đáp ứng yêu cầu hội nhập và phát triển. Cấp ủy viên phụ trách về thanh niên cần đồng hành nhiều hơn nữa với thanh niên để hiểu rõ hơn về những hoạt động, về sở thích, tâm lý của đội ngũ thanh niên... từ đó có những đề xuất, tham mưu với cấp ủy những chủ trương, biện pháp phù hợp đối với thanh niên.

Tăng cường công tác quản lý nhà nước đối với công tác thanh niên; mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị xã hội cần tích cực phối hợp chăm lo giáo dục đào tạo, bồi dưỡng, giao nhiệm vụ, sử dụng và khích lệ thanh niên; quy hoạch và mạnh dạn đề bạt cán bộ trẻ để thanh niên có điều kiện phát huy năng lực trong học tập, rèn luyện và cống hiến cho xã hội.

Đoàn thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh, là tổ chức chính trị - xã hội của thanh niên Việt Nam, trực tiếp quản lý, giáo dục, rèn luyện đoàn viên, thanh niên thông qua các phong trào hành động cụ thể, là cầu nối giữa thanh niên với Đảng. Vì vậy, cần tập trung xây dựng tổ chức Đoàn vững mạnh về chính trị, tư tưởng và tổ chức, là lực lượng chính trị nòng cốt trong các phong trào thanh niên, đại diện cho quyền và lợi ích hợp pháp của thanh niên. Tích cực chủ động tham gia xây dựng và hoạch định các chính sách, pháp luật về công tác thanh niên; chủ động trong tổ chức quản lý, bồi dưỡng giáo dục và phát huy những ưu thế của thanh niên. Quan tâm đổi mới nội dung, hình thức công tác thanh niên, có biện pháp, chương trình, kế hoạch tổ chức thực hiện nghiêm túc, hiệu quả trong đơn vị mình.

Gia đình chính là một trong những "yếu tố bảo vệ" quan trọng nhất đối với thanh niên. Gia đình là cái nôi nuôi dưỡng đầu tiên, là môi trường xã hội gần gũi, quan trọng nhất, nơi nuôi dưỡng con người về thể chất và tinh thần. Gia đình có vai trò quan trọng trong việc duy trì, gìn giữ và trao truyền các giá trị đạo đức, truyền thống văn hóa dân tộc và động viên thành viên phấn đấu theo chuẩn mực

của xã hội. Để mỗi gia đình có môi trường giáo dục tốt cho thanh niên, đòi hỏi cha mẹ cần ý thức rõ trách nhiệm của mình, xác định và thống nhất thực hiện mục tiêu giáo dục con cái, tổ chức nếp sống, sinh hoạt gia đình lành mạnh, cha mẹ luôn làm gương và tôn trọng các con, gần gũi thấu hiểu các con để có các hình thức, phương pháp giáo dục đúng đắn, hiệu quả.

Ba là, thanh niên cần phải có ý thức tự giáo dục, tự rèn luyện, tu dưỡng để không ngừng hoàn thiện và phát triển nhân cách, xứng đáng là người thừa kế xây dựng chủ nghĩa xã hội vừa "hồng", vừa "chuyên".

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã quan tâm đặc biệt và luôn chú trọng đến việc giáo dục, bồi dưỡng, rèn luyện giúp cho thanh niên phát triển toàn diện cả về đức, trí, thể, mỹ. Để xứng đáng với sự tin tưởng, kỳ vọng của Bác, bản thân mỗi thanh niên cần ra sức học tập, rèn luyện thể chất; tu dưỡng đạo đức; nâng cao trình độ; có lối sống giản dị, tích cực... Đặc biệt, trong giai đoạn hiện nay, mỗi thanh niên cần trang bị cho mình nền tảng lý luận vững chắc cùng những tri thức khoa học mới; khắc phục triệt để bệnh "lười" học tập lý luận chính trị. Đó là cách mỗi thanh niên củng cố tri thức, nâng cao bản lĩnh chính trị, tác phong làm việc và công tác của mình.

Luôn nêu cao tinh thần tiên phong, xung kích, đi đầu trong học tập để lập thân, lập nghiệp, lao động, sản xuất tự khẳng định bản thân, nhất là trong các hoạt động xã hội như tình nguyện, về nguồn, đền ơn đáp nghĩa... Thực hiện phương châm "đâu cần thanh niên có, đâu khó có thanh niên" với lòng nhiệt huyết và tinh thần cách mạng, tính tiên phong trong mọi hoạt động vì cộng đồng, không ngại khó, ngại khổ, không trốn tránh trách nhiệm với gia đình và xã hội.

"Bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau" là sợi chỉ đỏ xuyên suốt trong tư tưởng của Chủ tịch Hồ Chí Minh về thanh niên và công tác thanh niên. Quán triệt và thực hiện theo di sản của Người, cần phải đặc biệt chăm lo bồi dưỡng, giáo dục rèn luyện thanh niên có bản lĩnh chính trị vững vàng, có phẩm chất đạo đức cách mạng, có kiến thức khoa học kỹ thuật và năng lực thực hành để xứng đáng với vai trò là người thừa kế trong sự nghiệp xây dựng thành công chủ nghĩa xã hội và bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa./

1. Hồ Chí Minh toàn tập, Tập 3, tr.235, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011.

2. Sđd, Tập 4, tr. 194.

3. Sđd, Tập 12, tr. 403.

4. Sđd, Tập 4, tr. 241.